

Nimi	Föreningen för Bertha Maria-Hemmet r.f.
Entinen nimi	Tölö Folkbarnsträdgård
Toimintavuodet	1895 -
Arkiston rajavuodet	1895 - 2012
Historia	<p>Bertha-Maria-Hemmet Helsingin vanhimpiin lastentarhoihin. Se perustettiin Helsingin Töölön kaupunginosaan vuonna 1895, jolloin sen nimi oli Tölö Folkbarnsträdgård. Tölö Folkbarnsträdgård syntyi Aurora Karamzinin aloitteesta ja hänen taloudellisella tuellaan. Lastentarhan opettajaksi saatiin aluksi täysin ilman palkkaa Sigrid Lydia Wendell.</p> <p>Lastentarha toimi aluksi huvila Rosavillassa Toivon tontilla. Karamzinin kuoltua 1902 lastentarhan oli muutettava huvila Kaaviin. Tilat eivät vastanneet lastentarhan tarpeita, eikä Töölössä ollut tarjolla sopivaa rakennusta, joten syntyi ajatus rakentaa lastentarahalle oma talo.</p> <p>Yksi lastentarhan tukijoista, Gustav Paulig ja hänen vaimonsa Bertha Paulig, lahjoittivat vuonna 1901 kaupungille 20 000 mk rahaa, jotta kaupunki rakentaisi talon tälle lastentarahalle. Lahjoitukseen liittyi myös ehto, että lastentarha nimettäisiin Bertha Pauligin mukaan. Bertha Paulig toimi aktiivisesti yhdistyksessä kuolemaansa vuonna 1923 asti. Hänen taloudellinen tukensa yhdistykselle oli merkittävää.</p> <p>Kaupunki ei pystynyt itse toteuttamaan rakennushanketta, joten se neuvoi perustamaan yhdistyksen sitä varten. Bertha Maria Hemmet –yhdistys perustettiin vuonna 1906. Yhdistyksen tehtävänä oli siis rakentaa toimitalo Töölön ruotsinkieliselle kansanlastentarahalle ja vastata sen korjauksista ja ylläpidosta. Yhdistyksen rakentama talo valmistui vuonna 1910 osoitteeseen Töölönkatu 47. Sen suunnitteli arkkitehti Waldemar Aspelin. Uudessa osoitteessa Töölön ruotsinkielinen kansanlastentarha jatkoi nimellä Bertha Maria Hemmet.</p> <p>Helsingin kaupunki oli tukenut lastentarhaa taloudellisesti vuodesta 1896. Tuki oli vuokraa, jota kaupunki maksoi lastentarhan ylläpitämiseksi. Toiminnan alkuaikoina saatu tuki oli niin pientä, että toiminta edellytti myös lahjoitusvarojen keräämistä. Vuokralla katettiin mm. korjauskustannukset ja talonmiehen palkka. Lastentarhat kunnallistettiin kokonaan vuonna 1931.</p>

Lastentarhaa koskeva aineisto käsittää luetteloita lapsista, valokuvia lapsista ja henkilökunnasta, muutamia lastentarhan alkuaikojen satu- ja laulukirjoja sekä joitakin henkilökunnan ja yhdistyksen johdon muistoihin perustuvia muistiinmerkinöjä.

Yhdistystä koskeva aineisto käsittää sääntöjä, pöytäkirjoja, toimintakertomuksia, kirjeenvaihtoa kaupungin kanssa, rakennus- ja korjaustöitä koskevia asiakirjoja, tiliasiakirjoja sekä rakennuksen ylläpitoon ja talonmiehen palkkaukseen liittyviä sopimuksia.

Arkistossa on myös aineistoa Helsingin lastentarhoista ja niiden yhteisestä kesäsiirtolatoiminnasta ajalta 1913 – 1967. Yhdistyksen puheenjohtaja Bertha Paulig oli Helsingin kansanlastentarhain johtokunnan jäsen 1914 – 1923, miltä ajalta on johtokunnan kokousten asiakirjoja. Muu aineisto käsittää lastentarhojen vuosikertomuksia ja kesäsiirtoloiden tiliasiakirjoja.

Lähteitä: Ranki, Kristina (2010). Lyckliga barn i Tölö: Bertha Maria-Hemmet 1910 – 2010. Helsingfors: Föreningen för Bertha Maria–Hemmet.